הִלְכוֹת תְּפִלָּה סִימָן קכא קכב

קכא דִּינֵי מוֹדִים. וּבוֹ ג׳ סְעִיפִים:

א (א) [א]שׁוֹחִין (פ) (ב) **בְּמוֹדִים** (ג) תְּחִלָּה (ד) וְסוֹף: **ב** * [ב]הָאוֹמֵר ׳מוֹדִים מוֹדִים׳, (ה) **מְשַׁתְּקִים אוֹתוֹ: ג** [ג]**יָחִיד** אֵין לוֹ לוֹמַר **בְּרַכַּת כֹּהֲנִים.** הַגָּהּ: וְכֵן עִקָּר, וְכֵן נִרְאֶה לִי לִנְהֹג, אֲבָל הַמִּנְהָג הַפָּשׁוּט אֵינוֹ כֵּן, רַק אֶפְלוּ יָחִיד אוֹמֵר אוֹתוֹ כָּל זְמַן שֶׁרָאוּי לִנְשִׂיאוּת כַּפַּיִם, (ו) וְאֵינוֹ (ז) **[ב]** נִרְאֶה (בית יוסף (ד״ה וזוקפ) בשם המנהיג (סי׳ סג)):

א **א** תשובת הרשב״א (ח״ו סי׳ תה).

א **ב** ברכות ל״ד (ע״א). **ב** שם ל״ג (ע״ב). **ג** אבודרהם (הל׳ שמונה עשרה ד״ה ונשאל הרי״ף)

קכב דִּינִים הַשַּׁיָּכִין בֵּין שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה לִ׳יִהְיוּ לְרָצוֹן׳. וּבוֹ ג׳ סְעִיפִים:

א [א]**אִם בָּא לְהַפְסִיק** וְלַעֲנוֹת קְדִישׁ וּקְדֻשָּׁה בֵּין שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה לִ׳יִהְיוּ לְרָצוֹן׳ אֵינוֹ פּוֹסֵק, שֶׁ׳יִהְיוּ לְרָצוֹן׳ מְכַלֵּל הַתְּפִלָּה הוּא, אֲבָל בֵּין ׳יִהְיוּ לְרָצוֹן׳ לִשְׁאָר תַּחֲנוּנִים (א) שַׁפִּיר דָּמֵי. הַגָּהּ: וְדַוְקָא בְּמָקוֹם שֶׁנּוֹהֲגִין לוֹמַר ׳יִהְיוּ לְרָצוֹן׳ מִיָּד אַחַר הַתְּפִלָּה, (ב) אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁנּוֹהֲגִין לוֹמַר (ג) תַּחֲנוּנִים קֹדֶם ׳יִהְיוּ לְרָצוֹן׳, מַפְסִיק גַּם כֵּן לְקַדִּישׁ וּקְדֻשָּׁה, וּבִמְקוֹמוֹת אֵלּוּ נוֹהֲגִים לְהַפְסִיק בָּאֱלֹהַי נְצוֹר קֹדֶם ׳יִהְיוּ לְרָצוֹן׳ לָכֵן מַפְסִיקִין גַּם כֵּן לְקַדֵּשָׁה (ד) * וּלְקַדִּישׁ (פ) וּלְבָרְכוּ (דברי יוסף (ד״ה וזוקפ) בשם המנהיג (סי׳ סג)):

בַּאֵר הֵיטֵב

צָרִיךְ לוֹמַר עָנֵנוּ פַּעַם אַחַת רְאֵה נָא. מָגֵן אַבְרָהָם (שם), עַיֵּן שָׁם:

א (פ) **בְּמוֹדִים.** אִם נִזְדַּמֵּן לוֹ רַק, לֹא יִשְׁחֶה עַד שֶׁיַּצִּא הָרַק מִפִּיו. סֵפֶר חֲסִידִים סִימָן י״ח, מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א): **ג** (ג) **נִרְאֶה.** הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) הָעֱלָה דְּאֵין לִמְחוֹת בְּיַד הָאוֹמְרִים אוֹתוֹ, עַיֵּן שָׁם. אֵין אוֹמְרִים ׳אֱלֹהֵינוּ׳ בְּבֵית הָאֵבֶל:

א (פ) **וּלְבָרְכוּ.** וְטוֹב לוֹמַר ״יִהְיוּ לְרָצוֹן״ קֹדֶם הַתַּחֲנוּנִים וְאַחֲרֵיהֶם. לֶחֶם חֲמוּדוֹת (דברי חמודות פ״א אות נד) וב״ח (סי״א), מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) ט״ז (סק״ב) וּפְרִי חָדָשׁ:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

הַמְדַלֵּג מִשָּׁנָה מִפֻּטְבַּע שֶׁטָּבְעוּ חֲז״ל, וְדִינוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַמְחַבֵּר סִימָן קי״ט סָעִיף ג׳ בְּטָעָה בִּבְרָכָה. וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי צָרִיךְ עִיּוּן אִם זֶה מִקְרֵי בְּדִיעֲבַד בְּשֵׁם טָעָה, וַאֲפִלּוּ בְּשַׁחֲרִית, עַיֵּן לְעֵיל סוֹף סִימָן ס״ד בְּמָגֵן אַבְרָהָם בְּשֵׁם הַכָּסָף מִשְׁנֶה (ברכות פ״א ה״ו), וּבְסִימָן נ״ט (ס״ב), וּבְסִימָן קי״ד מָגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן ט׳, וּבְרֵישׁ סִימָן קפ״ז. [א]כָּתַב הַטּוּר עַל מָה שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים ׳רְאֵשִׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם׳ וְכוּ׳, וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין עַתָּה עֲבוֹדָה, מִתְפַּלְּלִים עַל הַתְּפִלָּה שֶׁהָיא בְּמָקוֹם הַקָּרְבָּן שֶׁתִּתְקַבֵּל בְּרָצוֹן לְפָנֵי ה׳ יִתְבָּרַךְ, וּבְמִדְרָשׁ (מובא בתוס׳ מנחות קי. ד״ה ומיכאל) יֵשׁ, מִיכָאֵל שַׂר הַגָּדוֹל מַקְרִיב נְשָׁמָתָן שֶׁל צַדִּיקִים עַל הַמִּזְבֵּחַ שֶׁל מַעְלָה [רָצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁמַּגִּישׁ אוֹתָם לְרָצוֹן לְפָנֵי ה׳ לְרֵיחַ נִיחוֹחַ], וְעַל זֶה תִּקְנוּ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל, רוֹצֶה לוֹמַר אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל, וְיֵשׁ מְפָרְשִׁים עַל מָה שֶׁלְּמַעְלָה מִמֶּנּוּ וְהָכִי פֵּרוּשׁוֹ, ׳וְהֶשֵּׁב הָעֲבוֹדָה וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל׳ וְאַחַר כָּךְ ׳וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְּקַבֵּל בְּרָצוֹן׳. וְעַיֵּן בְּטֻ״ז (סק״א) שֶׁכָּתַב דְּהַפֵּרוּשׁ הָאֶמְצָעִי הוּא הַמַּכְרָח מִכֻּלָּם, אֲבָל הַגְּרִ״א כָּתַב כַּפֵּרוּשׁ הָאַחֲרוֹן:

א (א) **שׁוֹחִין.** אִם נִזְדַּמֵּן לוֹ רַק, לֹא יִשְׁחֶה עַד שֶׁיֵּצֵא הָרַק מִפִּיו [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) בְּשֵׁם סֵפֶר חֲסִידִים (סי׳ י״ח)]. וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן צ״ז סָעִיף ב׳: **(ב) בְּמוֹדִים.** אֵיתָא בַּגְּמָרָא (ב״ק טז.), אִם לֹא כָּרַע בְּמוֹדִים נַעֲשֶׂה שִׁדְּרוּ נָחָשׁ לְאַחַר שֶׁבַע שָׁנִים: **(ג) תְּחִלָּה.** הַיְינוּ בְּתִחַּלַת מוֹדִים. (פ) וּכְשֶׁאוֹמֵר ה׳ יְזַקֵּף: **(ד) וְסוֹף.** בִּבְרַכַת הַטּוֹב שִׁמְךָ, דְּהַיְינוּ (ג) בָּעֵת אֲמִירַת בָּרוּךְ אַתָּה, וּכְשֶׁאוֹמֵר ה׳ יְזַקֵּף, וְכַנַּ״ל בְּסִימָן קי״ג סָעִיף ז׳ לְעִנְיַן בְּרָכַת אָבוֹת: **ב** (ה) **מְשַׁתְּקִין אוֹתוֹ.** אַף (ג) אִם לֹא הִשְׁתַּחֲוָה שְׁתֵּי פְּעָמִים, (ד) וּבֵין לְכָפֵל הַמִּלּוֹת וּבֵין לְכָפֵל עִנְיָן וְעִנְיָן הַכֹּל אָסוּר, דְּמֵיחֲזֵי כִּשְׁתֵּי רְשָׁיוֹת: **ג** (ו) **וְאֵינוֹ נִרְאֶה.** וּמִכָּל מָקוֹם אִם אָמַר אֵין מַחֲזִירִין אוֹתוֹ, וְגַם אֵין לְמָחוֹת בְּיַד הָאוֹמְרִים אוֹתוֹ. אֵין לוֹמַר אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בְּבֵית הָאֵבֶל, כֵּן כָּתַב הַבַּאֵר הֵיטֵב (סק״ב) וְהוּא בְּשִׁיירֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (סי׳ תקנט הגה״ט ס״ק יא) בְּשֵׁם סֵפֶר תַּנְיָא (סי׳ סח), וְעַל כֵּן אַף שֶׁבְּדִגּוּל מַרְבָּבָה (סי׳ קכז) חָלַק עַל זֶה יֵשׁ לָחוּשׁ לְדִבְרֵי רִאשׁוֹנִים [מָגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק״ג)]:

א (א) **שַׁפִּיר דָּמֵי.** הַיְינוּ דְּמֻתָּר (פ) אֲפִלּוּ לַעֲנוֹת סְתָם אָמֵן, וְכָל שֶׁכֵּן אָמֵן דְּהָאֵל הַקָּדוֹשׁ וְאָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא וּקְדֻשָּׁה וּבָרְכוּ. וְהָא דְּמִסַּיֵּם בְּסוֹף הַסָּעִיף כְּדָרְךְ שֶׁמְּפַסְּקִים בִּבְרָכַת קְרִיאַת שְׁמַע וְשָׁם אֵינוֹ מֻתָּר לִסְתָּם אָמֵן וְכַנַּ״ל בְּסִימָן ס״ו (ס״ג), שָׁם הֲלֹא אֵירְעִי בְּרִגּוּל לוֹמַר תַּחֲנוּנִים, עַל כֵּן עֲשָׂאוּם עָלָיו קֶבַע, וְדָמְיָין קְצָת לְשִׁמּוֹנֶה עֶשְׂרֵה, וּבְרֵישָׁא אֵירְעִי בְּמִי שֶׁרָגִיל לוֹמַר לְפָרָקִים, עַל כֵּן אֵין לָהֶם דְּמְיוֹן לִשְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה כְּלָל. וּלְפִי זֶה (ג) בְּמִדִּינוֹתֵינוּ שֶׁאֱלֹהֵי נְצֹר רְגִילִין הַכֹּל לְאוֹמְרוֹ, אֵין לְהַפְסִיק בּוֹ לְסָתָם אָמֵן בֵּין (ג) קֹדֶם שֶׁהִתְחִילוּ בֵּין בְּאֶמְצַע: **(ב) אֲבָל בְּמָקוֹם וכו׳.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר (ד) אֶפְלוּ אִם לֹא הִתְחִיל עֲדַיִן לְאוֹמְרָם, (ה) וַאֲפִלּוּ אִם דֶּרֶךְ הָאִישׁ הַהוּא לְהַחְמִיר לְעַצְמוֹ לוֹמַר יִהְיוּ לְרָצוֹן תֵּכֶף אַחַר הַשְּׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת וְאַרַע לוֹ לוֹמַר אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא וּקְדֻשָּׁה קֹדֶם שֶׁאָמַר ׳יִהְיוּ לְרָצוֹן׳ וְאֵין לוֹ שְׁהוּת לוֹמַר הַ׳יִּהְיוּ לְרָצוֹן׳, מֻתָּר לוֹ לַעֲנוֹת, וּמִכָּל מָקוֹם לְכַתְּחִלָּה יִרְאֶה לְיַזְהֵר שֶׁלֹּא יָבֹא לִידֵי כָּךְ כִּי יֵשׁ מַחְמִירִין בָּזֶה: **(ג) תַּחֲנוּנִים קֹדֶם וכו׳.** וְטוֹב לוֹמַר ״יִהְיוּ לְרָצוֹן״ קֹדֶם הַתַּחֲנוּנִים וְאַחֲרֵיהֶם [אַחֲרוֹנִים]: **(ד) וּלְקַדִּישׁ וּלְבָרְכוּ.** וְעַיֵּן בְּסִימָן ס״ו (שם) הַדְּבָרִים שֶׁמַּפְסִיקִין בְּאֶמְצַע בִּרְכַת קְרִיאַת שְׁמַע (ו) וְהוּא הַדִּין הָכָא. וְאִם כְּבָר סִיֵּם הַכֹּל אֶלָּא שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְפַסֵּעַ מֵחֲמַת אָדָם שֶׁמִּתְפַּלֵּל לְאַחוֹרָיו וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב לְעֵיל בְּסִימָן ק״ב (ס״ה), [ב]לְכוֹלֵי עָלְמָא יָכוֹל לְהַפְסִיק וְלַעֲנוֹת אָמֵן, [ב]וּכְמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״ב) כָּתַב מַחֲמַת אָדָם שֶׁמִּתְפַּלֵּל לְאַחוֹרָיו וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב לְעֵיל בְּסִימָן ק״ב (ס״ה), לְכוֹלֵי עָלְמָא יָכוֹל לְהַפְסִיק וְלַעֲנוֹת אָמֵן, [ב]וּכְמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״ב) כָּתַב

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ג [ב] נִרְאֶה. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְכָתַב בְּשִׁלְמֵי צִבּוּר (דיני חזרת התפילה סי׳ כב) כִּי בִּירוּשָׁלַיִם תּוֹב״ב שְׁנוֹהֲגִין לְבָרֵךְ בִּרְכַּת כֹּהֲנִים בְּבֵית הָאֵבֶל, אַךְ אַף שֶׁאֵין כֹּהֲנִים אוֹמְרִים ׳אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ׳, וְהוּא פָּשׁוּט. וְכָתַב בְּרִכֵּי יוֹסֵף (סק״ג) בְּשֵׁם מוֹרוֹ זְקֵנוֹ הֶרֶב בַּעַל חֶסֶד לְאַבְרָהָם, שֶׁבִּבְרַכַּת שִׂים שָׁלוֹם הָאוֹמֵר וְטוֹב יִהְיֶה בְּעֵינֶיךָ כוּ׳ טוֹעֶה, רַק יֹאמַר וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ וְכוּ׳, וּמִקְרֶא מַלְּא (במדבר כד א) ׳כִּי טוֹב בְּעֵינֵי ה׳ לְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל׳, עַיֵּן שָׁם. וּבְשַׁלְמֵי צִבּוּר צִטּוּט בְּרוּכוֹת יט ס״ט טו) הֲבִיא מַהֲרִ״ד אַבּוּדְרָהָם כִּי וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ כְּלוֹמַר וְיִהְיֶה טוֹב בְּעֵינֶיךָ כוּ׳, עַיֵּן שָׁם:

בְּאוּר הֲלָכָה

ב * **הָאוֹמֵר מוֹדִים מוֹדִים וכו׳. מִסְתַּפְקָנָא אִם אָמַר רַק תֵּבַת מוֹדִים מוֹדִים לְבַד וְהַשְּׁאָר אָמַר כְּהִלְכָתוֹ אִם גַּם בָּזֶה מְשַׁתְּקִין אוֹתוֹ,** דְּאוּלַי הַגְּמָרָא (ברכות לג:) מַיְירֵי דְּכָפַל גַּם הַתֵּבוֹת שֶׁאַחֲרֵי זֶה, אֲבָל בָּזֶה לְבַד לֹא מִיחֲזֵי כְּשִׁתֵּי רְשָׁיוֹת אַחֲרֵי שֶׁאַחַר כָּךְ אָמַר שֶׁאַתָּה הוּא ה׳ אֱלֹקֵינוּ. וּמִבְּרָכוֹת ל״ג עַמּוּד ב׳ דְּאָמַר לְעִנְיַן מוֹדִים, קְרִיאַת שְׁמַע הָא דְּאָמַר מִילְּתָא מִילְּתָא וְתָנֵי לָהּ וּמִסְתַּמָּא הוּא הַדִּין לְעִנְיַן מוֹדִים, מִשְּׁמַע לְכָאוֹרָה מִתֵּבַת ׳מִילְּתָא מִילְּתָא׳ דְּלָאו שְׁמַע בִּלְחוֹדֵיהּ, רַק אָמַר בְּכָפְלָא גַּם יֶתֶר הַתֵּבוֹת, וּמִכָּל מָקוֹם יֵשׁ לְדַחוֹת דְּלֵאו דַּוְקָא נָקַט הָאי לִישָׁנָא; וְתַדַּע, מִדְּאָמַר שָׁם גַּם כֵּן הָא דְּאָמַר פְּסוּקָא פְּסוּקָא, וְלִכְפּוֹסְקִים דְּסָבְרוּ דְּבָזֶה מְשְׁתְּקִין אוֹתוֹ בְּוַדַּאי אֲפִלּוּ לֹא אָמַר רַק הַפְּסוּק שְׁמַע שָׁנֵי פְּעָמִים גַּם כֵּן מְשַׁתְּקִין אוֹתוֹ, וַאֲפִלּוּ אִם תִּימְצֵי לוֹמַר דִּלְעִנְיַן שְׁמַע מִקִּילִינַן בְּחֵבַת שְׁמַע שְׁמַע בִּלְחוֹד דְּעִל יְדֵי זֶה לֹא מִיחֲזֵי כִּשְׁתֵּי רְשָׁיוֹת, אֲפָשָׁר בְּחֵבַת מוֹדִים מוֹדִים חָמוּר טְפֵי, דּוּמְיָא דְּמַאי דְּאָמַר שָׁם בְּדֶרֶךְ ״ד עַמּוּד ב׳ כָּל אֶמֶת אֶמֶת תְּפַסֵּיהּ לְהַאי גַּבְרָא, **וְצָרִיךְ עִיּוּן:**

א * **וּלְקַדִּישׁ וּלְבָרְכוּ. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה** (סק״ד). **וְאִם הִתְחִיל לוֹמַר אֵיזֶה תַּחֲנוּנִים שֶׁאֵינוֹ רָגִיל בָּהֶן וְנִזְדַּמֵּן לוֹ לַעֲנוֹת סְתָם אָמֵן, נִרְאֶה לִי דְּאָסוּר, כֵּיוָן שֶׁלֹּא אָמַר עֲדַיִן ׳יִהְיוּ לְרָצוֹן׳,** וְאֵינוֹ דּוֹמֶה לְמַה שֶׁהִתִּיר הַט״ז בְּסָעִיף קָטָן א׳ וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה בְּאוֹת א׳, דְּשָׁם הֲלֹא מְיַירֵי אַחַר שֶׁכְּבָר אָמַר ׳יִהְיוּ לְרָצוֹן׳. וּבְדֶרֶךְ הַחַיִּים [בְּסוֹף דִּינֵי תְּפִלָּה (סצ״ח) דִּבּוּר הַמַּתְחִיל בְּמִדִּינוֹתֵינוּ בְּאוֹת א׳] מַשְׁמַע דְּמֻתָּר, וְלֹא נְהִירָא, וְאֵין לוֹמַר דְּטַעֲמוֹ דְּבְמִדִּינוֹתֵינוּ שֶׁרְגִילִין לוֹמַר אֱלֹהֵי נְצֹר כְּבָר סִיֵּם כָּל הַתְּפִלָּה עַל כֵּן דַּיְינוּ כְּמוֹ בְּמָקוֹם שֶׁרְגִילִין לוֹמַר יִהְיוּ לְרָצוֹן, אֲחַר ׳יִהְיוּ לְרָצוֹן׳, דְּזֶה אֵינוֹ, דְּלֹא גְּרִיעָא לְכוּלֵּי עָלְמָא הַפְסוּק ׳יִהְיוּ לְרָצוֹן׳ שֶׁהִתְקִינוּ חֲז״ל (יז.) לְאָמְרוֹ אַחַר שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת [וְכוּמוֹ שֶׁאָמְרוּ דָּוִד אַחַר שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּקֶשֶׁת מִזְמוֹרֵנוּ] מִשְּׁאָר תַּחֲנוּנִים שֶׁהִרְגִּיל בְּעַצְמוֹ לְאָמְרָן אַחַר תְּפִלָּתוֹ דְּאָמְרִינַן דִּבְמִקְצָת דְּמָיִין לַתְּפִלָּה וְאֵין לְהַפְסִיק לְאָמֵן בֵּין בְּאֶמְצָעָן וּבֵין קֹדֶם שֶׁהִתְחִיל לְאָמְרָן וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה אוֹת א׳, וְהָכִי נָמֵי דְּכִוָּותֵיהּ:

ג (ג) **נִרְאֶה.** כֵּן מוּכָח מִמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ב), וְעַיֵּן בְּפִרְי מְגַדִּים (פ״ה ה״י) וּשְׁאָרֵי פּוֹסְקִים: **(ג)** כֵּן מוּכָח מִמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ב), וְעַיֵּן מַהֲרַ״מַ״ם (שם) מַשְׁמַע דְּלְהַלְבּוּשׁ הַשְּׁחִיטָה בְּסוֹף בְּרָכָה מַמָּשׁ, וְאֵינוֹ מַכְרִיחַ, וְגַם בְּפִרְי מְגַדִּים (א״א סק״ב): **ב (ג)** פְּרִי מְגַדִּים (שם): **(ד)** מוּכָח מִלְּבוּשׁ (שם): **(ה)** כֵּן מַשְׁמַע בְּחַיֵּי אָדָם (ח״א כלל כד סכ״ז) וְכֵן מוּכָח בְּדִבְרֵי מֹשֶׁה בְּמַה שֶׁכָּתַב בְּאוֹת א׳ וּב׳, עַיֵּן שָׁם. וּבְדֶרֶךְ הַחַיִּים (שם סצ״ט) מַשְׁמַע דְּמִי שֶׁנּוֹהֵג לַעֲנוֹת ״יִהְיוּ לְרָצוֹן״ תֵּכֶף יֵשׁ לְהַחְמִיר שֶׁלֹּא לַעֲנוֹת קְדִישׁ וּקְדֻשָּׁה, וּבְבָאוּר הַגְּרִ״א כָּתַב דְּעָצַם דִּין הָרַמַ״א שֶׁתְּלוּי זֶה בָּזֶה אֵינוֹ מֻכְרָח, עַל כֵּן כָּתַבְתִּי שֶׁיִּרְאֶה לְזַהֵר שֶׁלֹּא יָבוֹא לִידֵי כֵּן: **(ו)** כֵּן מוּכָח מִפְּרִי מְגַדִּים (שם):

[א] דיקדוקי דברי הרב: ובשו״ע הרב (ס״ב) כתב: ואשי ישראל הן נשמות הצדיקים שמקריב מיכאל שר הגדול על המזבח של מעלה (ולמטה הן הקרבנות שמקריבים הצדיקים ומוסרים נפשותיהם להקב״ה על כל דיבור ודיבור היוצא מפיהם המכונה בשם מזבח) (באהבה רבה הבאה אליהם מלמעלה ע״י מיכאל שר החסד), וזו היא תפילה הנקרא עבודה שבלב, והקרבנות אלו שהן באש ההתלהבות נקראות 'אשי ישראל', ו'תפלתם' היא גוף התפלה שהן תיבותיה. **ב]** אבל משו״ע הרב (שם) משמע שכל שלא פסע יפסיק רק לדברים שמפסיקים להם בברכות ק״ש, שכתב: ובין יהיו לרצון לאלהי נצור מותר להפסיק (ולענות כל דבר שבקדושה אבל לא דבר אחר

המשך בסוף הספר

Mishna Brura Memukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

רשב"א (מ"ז סי' תכ) שהביא הבית יוסף (ד"ה והרמב"ם כתב). (ה) [ב]וּמֵיהוּ הָרַגִּיל לוֹמַר תַּחֲנוּנִים אַחַר תְּפִלָּתוֹ, אִם הִתְחִיל הַשְׁלִיחַ צִבּוּר לְסַדֵּר תְּפִלָּתוֹ וְהִגִּיעַ לְקַדִּישׁ אוֹ לִקְדֻשָּׁה, (ו) מְקַצֵּר. (ז) וְעוֹלֶה, וְאִם לֹא קִצֵּר יָכוֹל לְהַפְסִיק כְּדַרְכּוֹ שֶׁמַּפְסִיק בִּבְרָכָה שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע אֲפִלּוּ בְּאֶמְצַע: **ב** (ז) [ג]אֵין נָכוֹן לוֹמַר תַּחֲנוּנִים קֹדֶם (ג) יִהְיוּ לְרָצוֹן, אֶלָּא אַחַר סִיּוּם שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה מִיָּד (ח) יֹאמַר יִהְיוּ לְרָצוֹן, וְאִם בָּא לַחֲזֹר וְלוֹמְרוֹ פַּעַם אַחֶרֶת אַחַר הַתַּחֲנוּנִים הָרְשׁוּת בְּיָדוֹ: **ג** [ד]הָרַגִּיל לוֹמַר אַרְבָּעָה דְּבָרִים אֵלּוּ זוֹכֶה וּמְקַבֵּל פְּנֵי שְׁכִינָה, עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ:

קכג דִּינֵי הַכְּרִיעוֹת בְּסִיּוּם שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בָּרְכוֹת. וּבוֹ ו' סְעִיפִים:

א (א) [א]כּוֹרֵעַ וּפוֹסֵעַ (ע) (ב) שָׁלֹשׁ פְּסִיעוֹת לְאַחֲרָיו בִּכְרִיעָה אַחַת, (ג) (ג) וְאַחַר שֶׁפָּסַע שָׁלֹשׁ פְּסִיעוֹת בְּעוֹדוֹ כּוֹרֵעַ קֹדֶם שֶׁיִּזְקֹף כְּשֶׁיֹּאמַר עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוֹפֵךְ פָּנָיו (ד) לְצַד שְׁמֹאלוֹ, וּכְשֶׁיֹּאמַר הוּא יַעֲשֶׂה (ה) שָׁלוֹם (ג) [ג] עָלֵינוּ הוֹפֵךְ פָּנָיו לְצַד יְמִינוֹ, וְאַחַר כָּךְ יִשְׁתַּחֲוֶה לְפָנָיו כְּעֶבֶד הַנִּפְטָר מֵרַבּוֹ. הַגָּהָ: וְנֶהֱגוּ לוֹמַר אַחַר כָּךְ יְהִי רָצוֹן [*] שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כוּ', כִּי הַתְּפִלָּה בִּמְקוֹם הָעֲבוֹדָה, וְלָכֵן מְבַקְּשִׁים עַל הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנּוּכַל לַעֲשׂוֹת עֲבוֹדָה מַמָּשׁ (דברי עצמו): **ב** [ב]בְּמָקוֹם שֶׁכָּלוּ שָׁלֹשׁ פְּסִיעוֹת (ו) * יַעֲמֹד, (ז) * וְלֹא יַחֲזֹר (ד) (ח) לִמְקוֹמוֹ עַד שֶׁיַּגִּיעַ שְׁלִיחַ צִבּוּר (ה) [ה] לְקְדֻשָּׁה, (י) וּלְפָחוֹת עַד שֶׁיִּתְחִיל שְׁלִיחַ צִבּוּר לְהִתְפַּלֵּל בְּקוֹל רָם. הַגָּהָ: * וְהַשְׁלִיחַ צִבּוּר יַעֲמֹד כְּדֵי הִלּוּךְ

א יוֹמָא נ"ג (ע"ב) וּמֵבִיאוֹ הָרַי"ף וְהָרֹא"ש בְּסוֹף פֶּרֶק ה' דְּבָרָכוֹת (רי"ף כד:, רא"ש סי' כג), מָרְדְּכַי שָׁם (סי' קיא). ב הָרַי"ף שָׁם וְהָרֹא"ש.

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

א [ג] **עָלֵינוּ.** עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּוַדַּאי כָּל יִשְׂרָאֵל יֹאמַר כְּשֶׁמִּשְׁתַּחֲוֶה לְפָנָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּיַד אֶפְרַיִם בְּשֵׁם הַלְּבוּשׁ, עַיֵּן שָׁם: [בהג"ה] **שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.** וְכָתַב בִּדְבֵי יוֹסֵף (שפ"ב) בְּשֵׁם מָהֲרַ"מ דִּי לוּנְזָאנוֹ (עבודת מקדש) שֵׁשׁ לוֹמַר שֶׁתִּבָּנֶה, שֶׁהַבַּיִת הַשְּׁלִישִׁי יִהְיֶה מַעֲשֶׂה יְדֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כו', וְאֵין נוֹהֲגִין כֵּן. וְעַיֵּן בְּתוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב פֶּרֶק (קַמָּא) (ה"ו) דְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי (ס"ב) בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי (שם פ"ה ה"ט): **ב** [ה] **לִקְדֻשָּׁה.** וְעַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְעַיֵּן בִּדְבֵי יוֹסֵף (סק"ג) דְּאִם בְּצַע שֶׁפָּסַע הִגִּיעַ הַמִּקְדָּשׁ: (ג) **וְאַחַר שֶׁפָּסַע.** וְלֹא כְּאוֹתָן שֶׁאוֹמְרִים עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בְּעוֹד שֶׁפּוֹסְעִין, דְּאֵין נָכוֹן לַעֲשׂוֹת כֵּן. מְגַן אַבְרָהָם (סק"ב): (ג) **עָלֵינוּ.** דְּלֹא כְּהָאוֹמְרִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. מְגַן אַבְרָהָם (סק"ד): **ב** (ז) **לִמְקוֹמוֹ.** וְחַיָּב לְכַוֵּן רַגְלָיו כְּמוֹ בַּתְּפִלָּה. רַד"ךָ, מְגַן אַבְרָהָם (סק"ה): (ה) **לִקְדֻשָּׁה.** וּכְשֶׁאוֹמְרִים פִּיּוּטִים חוֹזֵר כְּשֶׁשָּׁלִיחַ צִבּוּר מַתְחִיל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה. לֶחֶם

בַּאֵר הַיטֵב

(כ) **וְעוֹלֶה.** דְּהֵינוּ שֶׁמַּפְסִיק בְּאֶמְצַע הַתַּחֲנוּנִים וּפוֹסֵעַ לְאֲחָרָיו, וְאִם אֵין שָׁהוּת לִפְסֹעַ, יֹאמַר "יִהְיוּ לְרָצוֹן" מִיָּד וְיַעֲנֶה. דַּרְכֵי מֹשֶׁה (אות א): **ב** (ג) יִהְיוּ **לְרָצוֹן.** זֶה הַפָּסוּק מְסֻגָּל לְכַמָּה עִנְיָנִים, תְּחִלָּתוֹ יוד"ד וְסוֹפוֹ יוד"ד, וְיֵשׁ בּוֹ אוֹתִיּוֹת מ"ב, וְסוֹדוֹ סוֹד גָּדוֹל, לָכֵן צָרִיךְ לְאָמְרוֹ בְּנַחַת וּלְכַוֵּן וְיוֹצִיא הָרַבִּה לְקַבֵּל תְּפִלָּתוֹ, עַיֵּן סֵפֶר הַכַּוָּנוֹת (כוונת העמידה דרוש ר):

א (ע) **שָׁלֹשׁ פְּסִיעוֹת.** עַיֵּן בְּתשובת חוט הַשָּׁנִי סִימָן נ"ד דְּבִזְכוּת שָׁלשָׁה פְּסִיעוֹת זָכָה נְבוּכַדְנֶצַּר לְהַחֲרִיב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְלָכֵן אָנוּ פּוֹסְעִים שָׁלשׁ פְּסִיעוֹת וּמִתְפַּלְּלִין שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ: (ג) **עָלֵינוּ.** דְּלֹא כְּהָאוֹמְרִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. מְגַן אַבְרָהָם (סק"ב): (ה) **לִקְדֻשָּׁה.** וּכְשֶׁאוֹמְרִים חוֹזֵר כְּשֶׁשָּׁלִיחַ צִבּוּר מַתְחִיל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה. לֶחֶם

בְּאוּר הֲלָכָה

ב * **יַעֲמֹד.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"י) בְּמֶה שֶׁפָּתַבְנוּ (בְּשֵׁעָה) [בְּשֶׁאוֹמֵר] וְכוּ'. דְּהִנֵּה עִקַּר הַדִּין דַּעֲמִידָה זוֹ כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ה) בְּשֵׁם הָרַדַּ"ךְ (סי' כב) וּבְנְיָמִין זְאֵב, וְלֹא נִמְצָא בִּבְנְיָמִין זְאֵב וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ד), וְגַם בְּרַדַּ"ךְ לֹא מְצָאתִי, דְּהוּא מִירֵי שָׁם רַק מִקְדָּשׁ, מִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה לִי דְּיֵשׁ לְהוֹרוֹת כֵּן עַל כָּל פָּנִים בְּעוֹשֶׂה שָׁלוֹם: * **וְלֹא יַחֲזֹר לִמְקוֹמוֹ וְכוּ'.** עַיֵּן בְּטַ"ז (סק"ב) **שֶׁכָּתַב דַּאֲפִלּוּ אִם אֵין חוֹזֵר תֵּכֶף לִמְקוֹמוֹ לֹא יֹאמַר תַּחֲנוּן תֵּכֶף אַחַר שֶׁעָקַר רַגְלָיו, אֶלָּא יַמְתִּין כְּדֵי אַרְבַּע אַמּוֹת. וְעַיֵּן בְּבֵאר הֵיטֵב** סְעִיף קָטָן ה' **שֶׁמִּפְקַפֵּק בְּדִינוֹ, וְכֵן בְּבֹרֶר מִגְּדִים** סִימָן קל"א סְעִיף קָטָן ד' בְּמִשְׁבְּצוֹת זָהָב **כָּתַב שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ מְנָא לֵיהּ הָא, וּמִדִּבְרֵי מַהֲרִי"ל** (מנהגים) **לֹא מְשֻׁמַע כֵּן, עַיֵּן שָׁם:** * **וְהַשְׁלִיחַ צִבּוּר יַעֲמֹד וְכוּ'.** עַיֵּן בְּמִגֵּן אַבְרָהָם (סק"י) **שֶׁכָּתַב בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ"א** וְלֹא אָמַר "יִהְיוּ לְרָצוֹן" קֹדֶם אֱלֹהַי נְצֹר, (ו) טוֹב שֶׁיֹּאמַר עַתָּה "יִהְיוּ לְרָצוֹן" קֹדֶם שֶׁיַּעֲנֶה עִמָּהֶם: **ב** (ז) **אֵין נָכוֹן.** עַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף (ס"א) דְּיָכוֹל לִשְׁאל בָּהּ כָּל מֹשֶׁה (אות ב) שֶׁכָּתְבוּ דְּמִדִּינָא אֵין אִסּוּר, דְּלֹא חָמוּר קֹדֶם "יִהְיוּ לְרָצוֹן" מִבִּרְכַת שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה דְּקַיְימָא לָן לְעֵיל בְּסִימָן קי"ט (ס"א) דְּיָכוֹל לִשְׁאל בָּהּ כָּל צָרְכֵי, רַק דְּלַכְתְּחִלָּה נָכוֹן יוֹתֵר לוֹמַר "יִהְיוּ לְרָצוֹן" קֹדֶם אֱלֹהַי נְצֹר: (ח) **יֹאמַר "יִהְיוּ לְרָצוֹן".** כָּתַב בְּסֵדֶר הַיּוֹם (כוונת אלוקי נצור) "יִהְיוּ לְרָצוֹן" כּוּ' הוּא מְסֻגָּל לְכַמָּה עִנְיָנִים, תְּחִלָּתוֹ יוד"ד, וְסוֹפוֹ יוד"ד, וְעָשָׂר יודי"ן, וְיֵשׁ בּוֹ אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת, וְסוֹדוֹ סוֹד גָּדוֹל, לָכֵן צָרִיךְ לְאוֹמְרוֹ בְּנַחַת וּלְכַוֵּן, וּמוֹעִיל הַרְבֵּה לְקַבֵּל תְּפִלָּתוֹ וְלֹא יָשׁוּב רֵיקָם. כָּתַב הַחַיֵּי אָדָם (ח"א כלל כד סי"ט), נָכוֹן וְרָאוּי לְכָל אָדָם לְהִתְפַּלֵּל בְּכָל יוֹם בְּיִחוּד עַל צָרְכֵי וּפַרְנָסָתוֹ, וְשֶׁלֹּא יָמוּשׁ הַתּוֹרָה מִפִּיו וְזַרְעוֹ וְזֶרַע זַרְעוֹ, וְשֶׁיִּהְיוּ כָּל יוֹצְאֵי חֲלָצָיו עוֹבְדֵי ה' בֶּאֱמֶת, וְשֶׁלֹּא יִמְצָא יִשָּׂרְאֵל וְשָׁלוֹם פְּסוּל בְּזַרְעוֹ, וְכָל מַה שֶּׁיּוֹדַע בְּלִבּוֹ שֶׁצָּרִיךְ לוֹ, וְאִם אֵינוֹ יוֹדֵעַ לְדַבֵּר צַחוּת בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ יֹאמְרֶנָּה אַף בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז, רַק שֶׁיִּהְיֶה מְקֹרוֹת לִבּוֹ. וְטוֹב יוֹתֵר לְקַבֵּעַ תְּפִלּוֹת עַל כָּל הָעִנְיָנִים הַצְּרִיכִים לוֹ אַחַר שְׁפִּים כָּל הַשְּׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, מִלְּקָבְעָם בִּבְרֵכַת שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה, כְּדֵי שֶׁכְּשֶׁיִּצְטָרֵךְ לַעֲנוֹת קָדִישׁ אוֹ קְדֻשָּׁה יִהְיֶה יוֹכֵל לַעֲנוֹת אַחַר אֲמִירָתוֹ "יִהְיוּ לְרָצוֹן" לְכָלֵי עַלְמָא:

א (א) **כּוֹרֵעַ וּפוֹסֵעַ וְכוּ'.** כְּעֶבֶד הַנִּפְטָר מֵרַבּוֹ. וְשִׁעוּר הַכְּרִיעָה כְּבָר כָּתַבְתִּי לְעֵיל בְּסִימָן קי"ג בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה המתפלל) שֶׁהוּא כְּדֵי שֶׁיִּתְפַּקְּקוּ כָּל חֻלְיוֹתָיו שֶׁבַּשִּׁדְרָה, אַחַר כָּךְ מָצָאתִי בְּסִימָן זֶה בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק"א) בְּשֵׁם צֵידָה לַדָּרֶךְ: **ב** (ב) **שָׁלֹשׁ פְּסִיעוֹת.** עַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה כתב עוד רבינו) כַּמָּה טָעֲמִים, וְעוֹד כָּתְבוּ טַעַם (ע) מִשּׁוּם דְּאָמְרוּ חֲזַ"ל (שיהש"ר ג ב, וראה סנהדרין צו.) דְּבִזְכוּת שָׁלשׁ פְּסִיעוֹת שָׂרָן נְבוּכַדְנֶצַּר לְכִבּוּד ה' יִתְבָּרַךְ זָכָה לְהַחֲרִיב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְלָכֵן אָנוּ פּוֹסְעִים שָׁלשׁ פְּסִיעוֹת וּמִתְפַּלְּלִין שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, (ס) דְּאֵין נָכוֹן לַעֲשׂוֹת כֵּן. וְכֵן הַדִּין בְּעוֹשֶׂה שָׁלוֹם (אֵלִיָּה רַבָּה (סק"ב)): (ד) **לְצַד שְׂמֹאלוֹ.** שֶׁהַמִּתְפַּלֵּל רוֹאֶה עַצְמוֹ כְּאִלּוּ שְׁכִינָה מוּל פָּנָיו, וּשְׂמֹאל הָאָדָם הוּא צַד יְמִינוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: (ה) **שָׁלוֹם עָלֵינוּ.** (נ) דְּלֹא כְּהָאוֹמְרִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. (ד) אֶלָּא וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל יֹאמַר כְּשֶׁמִּשְׁתַּחֲוֶה לְפָנָיו:

ב (ו) **יַעֲמֹד.** (ה) וְיכַוֵּן רַגְלָיו כְּמוֹ בַּתְּפִלָּה כְּשֶׁאוֹמֵר עוֹשֶׂה שָׁלוֹם, מִפְּנֵי שֶׁמְּפֻשָּׁה עַצְמוֹ לְצַד שְׁכִינָה: (ז) **וְלֹא** יַחֲזֹר. שֶׁאִם חוֹזֵר מִיָּד (ו) דּוֹמֶה לְתַלְמִיד שֶׁנִּפְטַר מֵרַבּוֹ וּפוֹסֵעַ לְאֲחוֹרָיו וְחוֹזֵר מִיָּד אֶל תַּחְתָּלוֹ שֶׁלֹּא פָּסַע לְאֲחוֹרָיו כְּדֵי לְהִפָּטֵר מִמֶּנּוּ, וְהוּא מְגֻנֶּה, אֲבָל כְּשֶׁמַּתִּין עַל קְדֻשָּׁה אוֹ עַל כָּל פָּנִים לְהַתְחָלַת תְּפִלַּת הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר, נִרְאֶה לְכָל שֶׁחוֹזֵר בִּשְׁבִיל הַקְּדֻשָּׁה וּלְכַוֵּן לְמַה שֶׁיֹּאמַר הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר: (ח) **לִמְקוֹמוֹ.** פָּרוּשׁ, אִם רוֹצֶה לַחֲזֹר לִמְקוֹמוֹ אֵינוֹ רַשַּׁאי עַד וְכוּ', אֲבָל אִם רוֹצֶה עוֹמֵד שָׁם וְאֵינוֹ חוֹזֵר לִמְקוֹמוֹ כְּלָל [וְכָפַף מִשְׁנָה (פ"ט ה"ז)]. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ו) דְּלְפִי מַה שֶׁהֵבִיא בְּבֵית יוֹסֵף (שם) דְּיֵשׁ אוֹמְרִים דְּבָעִינַן שֵׁשׁ פְּסִיעוֹת דְּהֵיְינוּ שֵׁשׁ לְאֲחוֹרָיו וְשֵׁשׁ בְּשׁוּבוֹ לִמְקוֹמוֹ, אִם כֵּן עַל כָּרְחוֹ צָרִיךְ לַחֲזֹר לִמְקוֹמוֹ בְּשֵׁשׁ פְּסִיעוֹת לְפָנָיו, (ו) וּמִשָּׁעַם זֶה קָצַת מְקֻפִּידִין שֶׁלֹּא יַעֲבֹר אָדָם לִפְנֵיהֶם בְּעוֹד שֶׁעוֹמְדִין בְּמָקוֹם שֶׁפָּסַע, שֶׁלֹּא יַפְסִיק זֶה בֵּין שֵׁשׁ פְּסִיעוֹתֵיהֶם, אֲבָל מִכָּל מָקוֹם עַל יְדֵי קְפִידָתָם טוֹעִים, שֶׁכְּשֶׁרוֹאִים מִי שֶׁרוֹצֶה לַעֲבֹר לִפְנֵיהֶם הֵם מְמַהֲרִים לַחֲזֹר לִמְקוֹמָם קֹדֶם שֶׁיַּתְחִיל הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר הַתְּפִלָּה דְּהוּא מַעֲקֵר הַדִּין: (ט) **לִקְדֻשָּׁה.** וְאִם הֶאֱרִיךְ בִּתְפִלָּתוֹ וּבְעֵת שֶׁפָּסַע הִגִּיעַ הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר לִקְדֻשָּׁה, (ס) יָכוֹל לַחֲזֹר תֵּכֶף לִמְקוֹמוֹ לוֹמַר קְדֻשָּׁה. וְאַף דְּמַהֲרִי"ל הָיָה נוֹהֵג דְּכְשֶׁהָיָה מְסַיֵּם שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה וְהַשְּׁלִיחַ צִבּוּר נָפַל עַל אַפָּיו אָז הָיָה נִשְׁאָר בִּמְקוֹמוֹ שֶׁפָּסַע שָׁם וְנָפַל גַּם כֵּן עַל אַפָּיו עִם הַצִּבּוּר בְּשָׁוֶה וְלֹא הָיָה חוֹזֵר תֵּכֶף לִמְקוֹמוֹ, קְדֻשָּׁה שֶׁאנִי שֶׁטּוֹב יוֹתֵר לְאוֹמְרָהּ בִּמְקוֹמוֹ כְּמוֹ שְׁאָר הַקָּהָל. וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן קל"א סְעִיף ב' לְעִנְיַן נְפִילַת אַפַּיִם מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"י): (י) **וּלְפָחוֹת וְכוּ'.** עַיֵּן בְּבֵ"ח (ס"ג)

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ז) כֵּן מוּכָח מִדִּבְרֵי מֹשֶׁה (אות א): **א** (ע) מְגַן אַבְרָהָם (סק"א): (כ) בֵּית יוֹסֵף (ד"ה וכתב עוד סק"ה) כָּתַב עַד שֶׁיַּתְחִיל שְׁלִיחַ צִבּוּר לְהִתְפַּלֵּל, [א]וְלֹא נְהִירָא: (ו) טוּר: (ז) לֶחֶם חֲמוּדוֹת (רבינו) וּמְגַן אַבְרָהָם (סק"ב): (ג) מְגַן אַבְרָהָם (סק"ד): (ד) לְבוּשׁ: **ב** (ס) וּפְרִי מְגַדִּים (א"א דברי חמדות פ"ה אות סח): (ם) שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סק"ה) בְּשֵׁם בִּרְכֵי יוֹסֵף (סק"ג), וְכֵן פָּסַק

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו"ע הרב (ס"ה) כתב: ויש מחמירים לעמוד במקום שפסע ולכוין שם רגלו כמו בתפילה עד שיגיע ש"ץ לקדושה וטוב לחוש לדבריהם.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah